

Het Gerecht heeft blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat het bestaan van een overeenkomst inzake onderwijstaken tussen een partij en haar advocaat afbreuk doet aan het vereiste van onafhankelijkheid van de procesgemachtigde voor de rechterlijke instanties van de Unie

Het Hof heeft de bestreden beschikking dan ook vernietigd

In het arrest Uniwersytet Wrocławski en Polen/REA (gevoegde zaken C-515/17 P en C-561/17 P), dat is gewezen op 4 februari 2020, heeft de Grote kamer van het Hof de beschikking van het Gerecht van de Europese Unie¹ waarbij het door de Uniwersytet Wrocławski (universiteit van Wrocław) ingestelde beroep tegen de besluiten van het Uitvoerend Agentschap onderzoek (REA) kennelijk niet-ontvankelijk was verklaard omdat de juridisch adviseur die deze universiteit vertegenwoordigde, niet voldeed aan de op grond van het Statuut² van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Statuut”) gestelde voorwaarde van onafhankelijkheid, vernietigd.

Het REA heeft met de Uniwersytet Wrocławski een subsidieovereenkomst gesloten in het kader van een onderzoeksprogramma. Evenwel is gebleken dat de universiteit de bepalingen van deze overeenkomst niet nakwam, zodat het REA die overeenkomst heeft beëindigd en drie debetnota's naar de Uniwersytet Wrocławski heeft gezonden, die de universiteit heeft betaald.

Vervolgens heeft de Uniwersytet Wrocławski bij het Gerecht beroep ingesteld tot nietigverklaring van de besluiten van het REA waarbij de subsidieovereenkomst werd beëindigd en waarbij de Uniwersytet Wrocławski werd verplicht tot terugbetaling van een gedeelte van de betaalde subsidies. Aangezien de juridisch adviseur die de universiteit vertegenwoordigde, op basis van een overeenkomst inzake onderwijs aan die universiteit was verbonden, heeft het Gerecht dat beroep kennelijk niet-ontvankelijk verklaard.

In de door de Uniwersytet Wrocławski (zaak C-515/17 P) en de Republiek Polen (zaak C-561/17 P) ingestelde hogere voorzieningen brengt het Hof in herinnering dat artikel 19 van het Statuut twee onderscheiden en cumulatieve voorwaarden bevat voor de vertegenwoordiging van een andere partij dan de in de eerste twee alinea's van dat artikel bedoelde partijen in het kader van rechtstreekse beroepen voor de rechterlijke instanties van de Unie. Volgens de eerste voorwaarde³ moet een dergelijke partij voor de rechterlijke instanties van de Unie worden vertegenwoordigd door een „advocaat”. De tweede voorwaarde⁴ bepaalt dat de advocaat die deze partij vertegenwoordigt, bevoegd moet zijn om op te treden voor een rechterlijke instantie van een lidstaat of van een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (EER).

Nadat het Hof had vastgesteld dat de juridisch adviseur van de Uniwersytet Wrocławski aan de tweede voorwaarde voldeed, heeft het onderzocht of ook aan de eerste voorwaarde was voldaan.

Om te beginnen heeft het Hof in herinnering gebracht dat het begrip „advocaat” in artikel 19 van het Statuut, bij gebreke van een verwijzing naar het nationale recht van de lidstaten, autonoom en

¹ Beschikking van 13 juni 2017, Uniwersytet Wrocławski/REA ([T-137/16](#), niet gepubliceerd).

² Artikel 19 van het Statuut.

³ In artikel 19, derde alinea, van het Statuut.

⁴ In artikel 19, vierde alinea, van het Statuut.

uniform moet worden uitgelegd, waarbij niet enkel rekening dient te worden gehouden met de bewoordingen van die bepaling, maar ook met de context en het doel ervan. In dit verband heeft het Hof benadrukt dat een andere „partij” dan de partijen bedoeld in de eerste twee alinea’s van artikel 19 van het Statuut overeenkomstig de bewoordingen van dat artikel niet zelf mag optreden voor een rechterlijke instantie van de Unie, maar dat zij een beroep moet doen op de diensten van een derde, meer bepaald van een advocaat, dit in tegenstelling tot de partijen bedoeld in de eerste twee alinea’s, die door een gemachtigde kunnen worden vertegenwoordigd. Het Hof heeft gepreciseerd dat de in artikel 19 van het Statuut vermelde taak van een advocaat om zijn cliënt te vertegenwoordigen voornamelijk tot doel heeft de belangen van de volmachtgever zo goed mogelijk te beschermen en te verdedigen, waarbij de advocaat geheel onafhankelijk dient op te treden en de wet en beroeps- en gedragsregels in acht dient te nemen. Het Hof heeft in herinnering gebracht dat het begrip “onafhankelijkheid van een advocaat” in de specifieke context van artikel 19 van het Statuut niet alleen negatief – in de zin van het ontbreken van een dienstverband – maar ook positief – namelijk onder verwijzing naar de beroepstucht – wordt omschreven. In deze context wordt de onafhankelijkheidsplicht van de advocaat niet opgevat als het ontbreken van om het even welke band met zijn cliënt, maar als het ontbreken van banden die kennelijk een ongunstige invloed hebben op zijn vermogen om zich te kwijten van zijn taak, namelijk zijn cliënt verdedigen en zodoende diens belangen zo goed mogelijk dienen.

In dit verband heeft het Hof eraan herinnerd dat een advocaat die belangrijke administratieve en financiële bevoegdheden heeft binnen een rechtspersoon, waardoor hij er een functie op een hoog leidinggevend niveau bekleedt die zijn hoedanigheid van onafhankelijke derde in gevaar kan brengen, alsook een advocaat die hoge directiefuncties uitoefent binnen de rechtspersoon die hij vertegenwoordigt of een advocaat die aandelen bezit van de vennootschap die hij vertegenwoordigt en die in die vennootschap de raad van commissarissen voorziet, niet voldoende onafhankelijk is van de rechtspersoon die hij vertegenwoordigt.

Een situatie waarin de juridisch adviseur de verdediging van de belangen van de Uniwersytet Wrocławski niet in het kader van een gezagsverhouding met deze universiteit op zich heeft genomen, en bovendien louter aan die universiteit was verbonden op basis van een overeenkomst voor het verrichten van onderwijstaken bij die universiteit, kan echter niet met deze situaties worden gelijkgesteld. Volgens het Hof is een dergelijke band onvoldoende om aan te kunnen nemen dat die juridisch adviseur zich in een situatie bevond die zijn vermogen om geheel onafhankelijk de belangen van zijn cliënt zo goed mogelijk te verdedigen, op een kennelijk ongunstige wijze beïnvloedde.

Het Hof was dan ook van oordeel dat het Gerecht blijk had gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat louter het bestaan van een civielrechtelijke overeenkomst inzake onderwijstaken tussen de Uniwersytet Wrocławski en een juridisch adviseur die deze universiteit vertegenwoordigde, van invloed kon zijn op de onafhankelijkheid van deze juridisch adviseur omdat het risico bestond dat het professionele standpunt van die juridisch adviseur, althans ten dele, door zijn beroepsomgeving werd beïnvloed. Daarom heeft het Hof de bestreden beschikking vernietigd en de zaak terugverwezen naar het Gerecht.

NOTA BENE: Bij het Hof van Justitie kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld tegen een arrest of een beschikking van het Gerecht. In beginsel heeft de hogere voorziening geen opschortende werking. Indien de hogere voorziening ontvankelijk en gegrond is, vernietigt het Hof de beslissing van het Gerecht. Ingeval de zaak in staat van wijzen is, kan het Hof de zaak zelf afdoen. In het omgekeerde geval verwijst het de zaak naar het Gerecht, dat aan de door het Hof in het kader van de hogere voorziening gegeven beslissing is gebonden.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170